

Szkołnictwo w Polsce po 1998 roku

29 sierpnia 2025

Na mocy ustawy z dnia 8 stycznia 1999 roku we wrześniu 1999 roku weszła w życie reforma systemu szkolnego w Polsce. Reforma ta miała wielu przeciwników, i znacznie mniej zwolenników, a mimo to – wbrew woli społeczeństwa – została wprowadzona w życie obok trzech innych reform – emerytalnej, służby zdrowia i administracyjnej.

Sytuacja społeczno – polityczna w kraju w chwili wprowadzania reformy

W momencie wprowadzanie reformy szkolnictwa w Polsce wprowadzono w krótkim okresie trzy reformy: systemu emerytalnego (związana z wprowadzeniem Funduszy Emerytalnych), służby zdrowia (wprowadzenie Kas Chorych) i administracji państwowej (samorządowa, związana z wprowadzeniem powiatów i zmniejszeniem liczby województw). Miało to niemały wpływ na stosunek Polaków do kolejnej reformy – tym razem dotyczącej szkolnictwa. Poprzednie reformy nie spotkały się z akceptacją społeczną. Według badań CBOSu [\[1\]](#) największa część ankietowanych była zdania, że wprowadzane zmiany w systemie emerytalnym i administracji państwowej są bez znaczenia dla przeciętnych ludzi (odpowiednio: 36% i 33%), a w systemie ochrony zdrowia – wręcz niekorzystne (46%). Tab. 1.1. przedstawia wyniki badań CBOSu na temat wprowadzonych w życie trzech reform – systemu emerytalnego, służby zdrowia i administracyjnej.

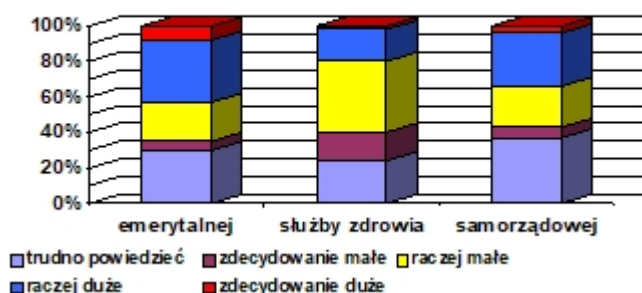
Tab. 1. 1. Opinie na temat wprowadzonych reform

Jak Pan(i) sądzi, czy dla ludzi takich jak Pan(i), wprowadzenie:	Jest korzystne	Nie ma znaczenia	Jest niekorzystne	Trudno powiedzieć
	w procentach			
reformy systemu emerytalnego	28	36	17	20
reformy służby zdrowia	21	14	46	20
reformy administracji państwowej (samorządowej) – związanej z wprowadzeniem powiatów i zmniejszeniem liczby województw	17	33	23	27

Źródło: CBOS (1998)

Dodatkowo społeczeństwo wyrażało przekonanie, że szanse najważniejszej reformy – reformy służby zdrowia są raczej małe (40%) i małe (16%). Największym zaufaniem cieszyła się reforma emerytalna (Por. Rys. 1.2)

Rys. 1. 2. Szanse powodzenia reform

Źródło: CBOS (1998)

W związku z wyżej wymienionymi badaniami trudno dziwić się nastawieniu społeczeństwa do kolejnej reformy. Wyniki przedstawia Tab. 1. 2 i Rys. 1. 3.

Na uwagę zasługują zwłaszcza wyniki badania z lipca 1999 roku, a więc przeprowadzone na dwa miesiące przed rozpoczęciem roku

szkolnego 1999/2000 i wejścia w życie reformy szkolnictwa.

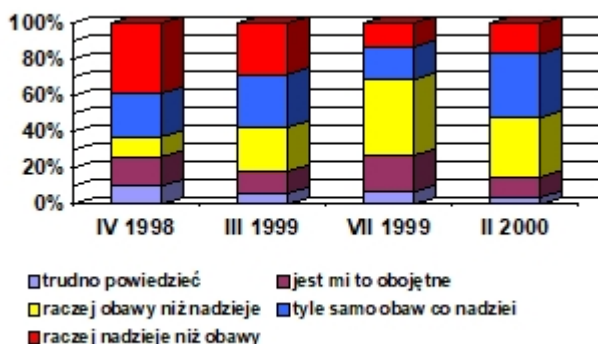
Tab. 1. 2. [2] **Nastroje związane z reformą szkolnictwa**

Czy, ogólnie rzecz biorąc, reforma szkolnictwa budzi w Panu(i) osobiście:	Wskazania respondentów według terminów badań				Zmiany
	IV 1998	III 1999	VII* 1999	II 2000	
	w procentach				
– raczej nadzieje niż obawy	39	28	13	17	+4
– tyle samo obaw, co nadziei	24	29	18	35	+17
– raczej obawy niż nadzieje	11	24	42	33	-9
Jest mi to obojętne	16	12	20	11	-9
Trudno powiedzieć	10	6	7	4	-3

* Dane pochodzą z sondażu lipcowego, gdyż w czerwcu kafeteria była nieco zawężona (pominięto osoby mające obojętny stosunek do tej reformy).

Źródło: CBOS (2000)

Rys. 1. 3. Obawy i nadzieje związane z reformą szkolnictwa

Źródło: CBOS(2002)

Szkolnictwo w Polsce po 1998 roku podlegało licznym reformom i

przekształceniom, które miały na celu dostosowanie systemu edukacyjnego do nowych realiów społecznych, politycznych i gospodarczych. Rok 1998 zapoczątkował przygotowania do jednej z największych reform szkolnictwa w Polsce po 1989 roku, która weszła w życie w 1999 roku i na wiele lat ukształtowała strukturę systemu oświaty. Jej głównym założeniem było wydłużenie okresu kształcenia ogólnego i stworzenie bardziej elastycznego modelu nauki, który miał odpowiadać wyzwaniom współczesności oraz standardom krajów zachodnich.

Reforma z 1999 roku wprowadziła trzyetapowy system edukacji ogólnokształcącej. Składał się on z sześcioletniej szkoły podstawowej, trzyletniego gimnazjum oraz szkół ponadgimnazjalnych, obejmujących licea ogólnokształcące, technika i szkoły zawodowe. W zamyśle twórców miało to dać uczniom dodatkowe trzy lata kształcenia ogólnego, zanim zdecydują o dalszej ścieżce edukacyjnej lub zawodowej. Reforma ta była szeroko komentowana i oceniana różnie – z jednej strony chwalono ją za próbę podniesienia poziomu kształcenia i wydłużenie obowiązkowej edukacji ogólnej, z drugiej krytykowano za powstanie nowego szczebla, który wiązał się z problemami wychowawczymi i koniecznością częstych zmian środowiska szkolnego.

Po roku 2000 polski system edukacyjny był kształtowany także pod wpływem procesów integracji europejskiej. Polska, wchodząc w strukturę Unii Europejskiej, musiała dostosować swoje szkolnictwo do europejskich standardów, co wiązało się z wprowadzaniem nowych podstaw programowych, naciskiem na naukę języków obcych, informatyki i kompetencji kluczowych. Szkolnictwo wyższe zostało włączone w Proces Boloński, który wprowadził system studiów trzystopniowych (licencjat, magisterium, doktorat) oraz punkty ECTS, ułatwiające mobilność studentów w Europie.

Lata po 2010 roku przyniosły kolejne zmiany. Ważnym wydarzeniem było stopniowe obniżanie wieku szkolnego i obowiązek szkolny od szóstego roku życia, który wszedł w życie

w 2014 roku. Decyzja ta spotkała się jednak z dużym sprzeciwem społecznym i politycznym, a po kilku latach, w 2016 roku, powrócono do obowiązku szkolnego od siódmego roku życia. Jednocześnie system oświaty był modernizowany pod kątem programowym – wprowadzano nowe podstawy, większy nacisk kładziono na rozwój umiejętności analitycznych i praktycznych.

Kolejna istotna zmiana nastąpiła w 2017 roku, kiedy to zlikwidowano gimnazja i przywrócono ośmioklasową szkołę podstawową oraz czteroletnie liceum ogólnokształcące. Reforma ta miała na celu uproszczenie struktury edukacyjnej, wydłużenie nauki w jednym środowisku szkolnym oraz powrót do tradycyjnego modelu kształcenia sprzed 1999 roku. Decyzja ta wywołała wiele kontrowersji, ponieważ doprowadziła do tzw. podwójnego rocznika uczniów w szkołach ponadpodstawowych oraz spowodowała duże trudności organizacyjne, kadrowe i programowe. Krytycy podkreślali również, że częste reformy osłabiają stabilność systemu i negatywnie wpływają na jakość kształcenia.

W ostatnich latach, szczególnie od 2020 roku, ogromny wpływ na szkolnictwo wywarła pandemia COVID-19. Wprowadzenie nauczania zdalnego zrewolucjonizowało sposób prowadzenia zajęć, zmuszając zarówno nauczycieli, jak i uczniów do szybkiej adaptacji do nowoczesnych technologii. Ujawniło to z jednej strony potencjał cyfryzacji edukacji, z drugiej jednak pogłębiło nierówności w dostępie do edukacji, wynikające z różnic w dostępie do sprzętu i internetu. Pandemia przyspieszyła proces cyfryzacji szkół i uświadomiła konieczność stałego unowocześniania metod dydaktycznych.

Szkolnictwo w Polsce po 1998 roku charakteryzuje się więc ciągłymi reformami i próbami dostosowania systemu do zmieniających się warunków społecznych, politycznych i gospodarczych. Widać w nim dążenie do poprawy jakości kształcenia, zwiększenia elastyczności systemu, integracji z europejskimi standardami oraz rozwoju nowoczesnych metod nauczania. Jednocześnie częste zmiany i brak stabilności były

przedmiotem krytyki, ponieważ powodowały dezorientację wśród uczniów, nauczycieli i rodziców. Pomimo tych trudności polski system edukacyjny przeszedł znaczną modernizację i wciąż pozostaje jednym z kluczowych obszarów polityki społecznej państwa, od którego zależy rozwój kapitału ludzkiego i konkurencyjności gospodarki.

[1] www.cbos.pl

[2] Niepokój wyraźnie dominuje w środowiskach osób znajdujących się w gorszym położeniu społecznym – najgorzej sytuowanych i wykształconych, zamieszkałych na wsi, których dzieci od lat napotykają poważne przeszkody w zdobywaniu wykształcenia. Pesymizm w tej sprawie szczególnie widoczny jest u rolników (45% deklaruje przewagę obaw). Nadzieje najczęściej wiążą z reformą ludzie z wyższym wykształceniem (27% deklaruje przewagę nadziei), przedstawiciele kadry kierowniczej i inteligencji (23%), uczniowie i studenci (25%), pracujący na własny rachunek (25%) oraz robotnicy wykwalifikowani (25%), którzy – jak pamiętamy – częściej niż inni dostrzegają konkretne korzyści związane z reformą. Bilans obaw i nadziei związanych z reformą zależy także od poglądów politycznych respondentów – prawicowa orientacja sprzyja optymistycznej postawie wobec zmian w edukacji, lewicowa zaś wiąże się z pesymizmem w tej sprawie

Jeśli potrzebujesz pomocy w pisaniu nowej pracy z pedagogiki, to polecamy serwis [pisanie prac z pedagogiki](#) - fachowa pomoc w pisaniu prac.